

Sociale statuten: zelfstandige versus werknemer

Als je in België werkt, betaal je sociale lasten waardoor je recht hebt op sociale bescherming. Dit wordt het sociaal statuut genoemd. Er zijn drie verschillende sociale statuten in België: zelfstandige, werknemer (of loontrekkende) en ambtenaar. Zelfs al houdt de wetgeving soms rekening met de specifieke kenmerken van het sociaal statuut van kunstenaars, bestaat er geen echt 'kunstenaarsstatuut'. Doel van dit document is je een overzicht te geven van de bestaande statuten.

De belangrijkste sociale statuten om je activiteit aan te geven zijn die van werknemer en zelfstandige. We vergelijken in dit overzicht de twee statuten en de sociale bescherming die ermee samengaat.

Daarna gaan we in op wat het betekent om zelfstandige in bijberoep te zijn en welke bijzonderheden er zijn voor kunstenaars. Bovendien is het belangrijk te weten dat als je kiest voor een statuut van zelfstandige, er op het niveau van de regio's hulpmiddelen bestaan voor het oprichten van een onderneming die je kunnen helpen bij de ontwikkeling van je creatief project.

Algemene karakteristieken

Zelfstandige	Werknemer
<ul style="list-style-type: none"> ▶▶ Vrijheid in de manier van werken ▶▶ Beheert alle aspecten van het werk (administratie, boekhouding,...) ▶▶ Financiële onzekerheid (onregelmatige inkomsten) ▶▶ Specifieke kosten (bureaumateriaal, boekhouding, verzekering...) zelf dragen 	<ul style="list-style-type: none"> ▶▶ Relatie van ondergeschiktheid ▶▶ Een contract preciseert de rol en de taken van de werknemer en de werkgever ▶▶ Gegarandeerd inkomen ▶▶ Specifieke kosten betaald door werkgever

Te betalen kosten en lasten

	Zelfstandige		Werknemer
Sociale bijdragen (heffing om de burger te beschermen tegen sociale risico's zoals werkloosheid, ongevallen, ziekte, ouderdom..)	<ul style="list-style-type: none"> ▶▶ Bijdragen betaald aan RSVZ (Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen) ▶▶ Bijdragen worden driemaandelijks betaald ▶▶ De eerste 3 jaren van de zelfstandige activiteit betaal je een forfaitair minimum (1ste jaar: 659,61 €; 2de jaar: 675,70 €; 3de jaar: 691,79 €). Het 4de jaar wordt de hoog te van deze kwartaal-bijdragen herberekend. Dit gebeurt op basis van het netto inkomen van het 1ste jaar (het 5de jaar op basis van inkomen van 2de jaar...) Er vindt dus een regularisatie plaats. Ze worden berekend volgens een complex mechanisme met inkomensschijven: <ul style="list-style-type: none"> ▶▶ Op de eerste schijf tot 12.870 € betaal je een minimumbijdrage van 707,87 euro ▶▶ Op de inkomensschijf tussen 12.870,43 en 55.576,94 € betaal je 22% ▶▶ Op de inkomensschijf tussen 55.576,94 en 81.902,81 € betaal je 14,16% (en de 22% op de inkomensschijf tot 55.576,94 €) ▶▶ Op de inkomensschijf boven 81.902,81 € betaal je geen extra bijdrage (maar dus wel de 22% en 14,16% van vorige schijven wat resulteert in een maximum-bijdrage van 3988,67 €) 		<ul style="list-style-type: none"> ▶▶ De bijdragen worden betaald aan de RSZ (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) ▶▶ De bijdragen worden bij de uitbetaling van elk loon onmiddellijk afgehouden (meestal maandelijks) ▶▶ Werkgeversbijdrage: +/- 32%; werknemersbijdrage: 13,07%
Personenbelasting (heffingen door de overheid om haar werking en haar diensten (onder wijs, justitie, wegennet..) te financieren.)	Belastingsschijf (netto belastbaar inkomen op jaarbasis)	Belastingtarief (%)	Idem
	0 > 8.590 € 8.590 – 12.200 € 12.200 – 20.370 € 20.370 – 37.330 € > 37.330 €	25% 30% 40% 45% 50%	
	Een alleenstaande belastingplichtige heeft recht op een belastingvrij minimum van 6990 €. Gehuwden of samenwonenden hebben elk recht op dit belastingvrij bedrag. Per kind wordt dit verhoogd		

Sociale bescherming

Sociale statuten: zelfstandige versus werknemer

	Zelfstandige	Werknemer
Gezondheidszorg	Grote en kleine risico's worden geheel of gedeeltelijk gedekt door het ziekenfonds.	Idem
Ziekte- en invaliditeitsvergoeding	1 ^{ste} maand: geen vergoeding Vanaf 2 ^{de} tot 12 ^{de} maand, bedrag per dag: <ul style="list-style-type: none"> • 53,99 € met persoon te laste • 40,81 € voor alleenstaande • 33,13€ voor samenwonende 	1 ^{ste} maand: werkgever blijft loon normaal betalen Vanaf 2 ^{de} maand tot 12 ^{de} maand, bedrag per dag: 60% voor gezinshoofden en alleenstaanden, met een maximum van 78,96 €
Arbeidsongevallen en beroepsziekten	Geen specifieke dekking. Zie bedragen hierboven. Bijkomende verzekering is soms aangewezen	1 ^{ste} maand: werkgever blijft loon normaal betalen Vanaf 2 ^{de} maand tot 12 ^{de} maand, bedrag per dag: 90% van gemiddeld jaarloon Vanaf 13 ^{de} maand: 100% van het gemiddeld jaarloon Het jaarloon is steeds geplafonneerd op 40.927,18 €
Kinderbijslag	Maandelijks basisbedrag 1 ^{ste} kind: 90,28 € 2 ^{de} kind: 167,05 € 3 ^{de} en volgende: 249,41 €	Idem
Geboortepremie	1 ^{ste} kind: 1.223,11 € 2 ^{de} kind: 920,25 €	Idem
Moederschapsverlof	Minimum 3 weken verplicht + 5 bijkomende weken	15 weken

<p>Pensioen</p>	<p>Berekend op basis van het aantal gewerkte jaren én de hoogte van de inkomsten. Minimum pensioen: voor een volledige loopbaan, per maand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gezinspensioen: 1.403,73 € • alleenstaande: 1060,94 € <p>Als een zelfstandige een hoger pensioen wil krijgen, kan hij opteren voor een aanvullend pensioen.</p>	<p>Berekend op het aantal gewerkte jaren én de hoogte van de inkomsten. Minimum pensioen: voor een volledige loopbaan, per maand:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gezins pensioen: 1.403,73 € • alleenstaande 1.123,34 € <p>Aanvullend pensioen : 2de pijler (via bedrijf) of 3de pijler (individueel pensioensparen)</p>
<p>Werkloosheid</p>	<p>Geen recht op vervangingsuitkering gedurende een zekere tijd</p> <p>In geval van failliet: gedurende maximaal 12 maanden een uitkering voor een bedrag ter hoogte van het minimumpensioen van zelfstandigen</p>	<p>De werknemer die zijn baan verliest kan recht hebben op een werkloosheidsuitkering gedurende de periode van inactiviteit</p>

Zelfstandige in bijberoep

Je kan een bijkomende activiteit starten als zelfstandige in bijberoep. De sociale lasten zijn minimaal omdat het gaat om een nevenactiviteit.

Voorwaarden:

- ▶▶ Ten minste halftijds werken als werknemer
- ▶▶ Je sociale lasten betalen bij de RSVZ - volgens dezelfde principes als voltijds zelfstandigen

Je bent werkloos en wil een nevenactiviteit uitoefenen als zelfstandige in bijberoep? Kan dit?

- ▶▶ Wat je activiteit ook is, je kan zelfstandige in bijberoep blijven als je dit al was voor het einde van je contract als werknemer.
- ▶▶ Als je kunstenaar bent, kan je op elk moment zelfstandige in bijberoep worden want de RSZ voorziet deze uitzondering → gebruik van de C1 Artiest.
- ▶▶ Opgelet, want in dat geval is er een inkomensplafond van 4190,16€ dat je niet mag overschrijden... en als dat wel het geval is, recupereert de RVA het bedrag boven dit plafond.

Aarzel niet om ons te contacteren als je op punt staat het formulier C1 Artiest in te vullen en vragen hebt. Het document wordt vaak niet correct behandeld door de administraties. Onze adviesverleners kunnen je verder helpen om het document juist in te vullen.

Sociale bijdragen

De sociale bijdragen van de zelfstandigen in bijberoep worden betaald aan de RSVZ. Ze kunnen er echter zelf geen beroep op doen.

- ▶▶ Zoals gewone zelfstandigen betaal je de eerste drie jaar een forfaitair minimumbedrag. Het vierde jaar wordt het bedrag van de bijdragen herberekend op basis van wat je het eerste jaar hebt verdiend (het vijfde jaar op basis van je inkomsten in het tweede jaar etc.) en worden de eerste drie jaren geregulariseerd.
- ▶▶ Sociale bijdragen in functie van de belastbare netto-inkomsten.
  - 0% als de jaarlijkse inkomsten minder dan 1423,90 euro bedragen
  - 22% als de jaarlijkse inkomsten meer dan 1423,90 euro bedragen.
- ▶▶ Forfaitaire sociale bijdragen tijdens de eerste 3 jaar
  - Het eerste jaar 20,50 % op een fictieve inkomst: 72,97 €
  - Het tweede jaar 21,00% op een fictieve inkomst: 74,75 €
  - Het derde jaar 21,50% op een fictieve inkomst: 76,53 €

Imprint

Published by SMartBe.

All information without guarantee. Updated in June 2016.

This publication was funded by the EU programme ERASMUS+ in the framework of the project "Routes to Employment". Content lies in the sole responsibility of the authors and publisher, it does not necessarily reflect the opinion of the European Commission.